

5ο Δημοτικό Σχολείο
Σταυρούπολης

Μουσείο
Βυζαντινού
Πολιτισμού

Το Βυζάντιο μαγεύει...
με αμφορείς και σκεύη!

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 5^ο Δημοτικό Σχολείο Σταυρούπολης

Τάξη/Τμήμα: Ε₂

Αριθμός μαθητών: 23

Αριθμός παλιννοστούντων/αλλοδαπών μαθητών: 12

Χώρες προέλευσης των παλιννοστούντων /αλλοδαπών μαθητών: 4 παλιννοστούντες από τη Ρωσία, 5 από τη Γεωργία, 2 από το Καζακστάν και 1 από το Αζερμπαϊτζάν.

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης και της κατάστασης που διαμορφώνεται: Οι μαθητές του τμήματος που εμπλέκονται στις δράσεις του προγράμματος γνωρίζουν σε αρκετά καλό επίπεδο την ελληνική γλώσσα δεδομένου ότι έχουν γεννηθεί στη χώρα μας και φοίτησαν από την Α' Δημοτικού σε ελληνικά σχολεία. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, από πλευράς σχεδιασμού και υλοποίησης του προγράμματος γίνεται τέτοια προσπάθεια, ώστε οι δράσεις των μαθητών να έχουν βιωματική και παιγνιώδη μορφή και η γλώσσα να ακολουθεί και να συμπληρώνει τις δραστηριότητες.

Σε γενικές γραμμές η συνεργασία τους είναι ομαλή. Οι παλιννοστούντες μαθητές δεν αποτελούν ξεχωριστές ομάδες. Σε στιγμές έντασης γίνονται κάποιες φορές αρνητικά σχόλια, αλλά αυτό δεν είναι καθημερινό φαινόμενο.

Ονόματα εκπαιδευτικών: Αντιγόνη Τραϊανού ΠΕ 70, Νεραντζούλα Σεβασλίδου ΠΕ 19.

Μουσείο: Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

Συλλογή ή αντικείμενα που έγιναν αντικείμενα διαπραγμάτευσης: Αντικείμενα της έκθεσης «Παλαιοχριστιανική πόλη και κατοικία» του ΜΒΠ και συγκεκριμένα: χώρος υποδοχής παλαιοχριστιανικής οικίας (τρικλίνιο), μαγειρικά σκεύη (τσούκες - τσουκάλια, τηγάνια), επιτραπέζια σκεύη (πινάκια, οινοχόες, κύπελλα), αμφορείς, κλειδιά, κλειδαριές και λυχνάρια.

Διαπολιτισμική δυναμική των αντικειμένων: Τα περισσότερα αντικείμενα που είδαμε στο μουσείο ήταν καθημερινής χρήσης και τα συναντάμε και σε άλλους πολιτισμούς.

Όνομα μουσειοπαιδαγωγού: Ιουλία Γαβριηλίδου

Στόχοι

Γνωστικοί:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να προσεγγίσουν τον χώρο και την έννοια του μουσείου
- να μάθουν να παρατηρούν τα αντικείμενα και να αντλούν πληροφορίες από αυτά
- να προχωρήσουν στην ερμηνεία των αντικειμένων
- να αντλήσουν πληροφορίες για την καθημερινή ζωή στην παλαιοχριστιανική εποχή
- να συγκρίνουν αντικείμενα και καταστάσεις του χθες και του σήμερα

- να αντιληφθούν την αξία και τη σημασία του βυζαντινού πολιτισμού ως τμήματος της πολιτιστικής παράδοσης και κληρονομιάς του ελληνισμού αλλά και των άλλων λαών στα Βαλκάνια, την Ανατολική Ευρώπη, τη Ρωσία, τη Μέση Ανατολή.
- να αντιληφθούν την ιστορική συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού στον ελλαδικό χώρο
- να συνειδητοποιήσουν ότι η ελληνική γλώσσα είναι η συνέχεια της βυζαντινής.
- να γνωρίσουν την ετυμολογία κάποιων λέξεων.
- να καλλιεργήσουν δεξιότητες επεξεργασίας ιστορικών πηγών καθώς και κατανόησης ιστορικών όρων

Συναισθηματικοί:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να ενταχθούν σε ομάδα και να συνεργαστούν αρμονικά.
- να ενθαρρυνθούν ώστε να εκφραστούν δημιουργικά.
- να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους.
- να εξοικειωθούν με τον χώρο του μουσείου με τρόπο βιωματικό και ψυχαγωγικό.

Κιναισθητικοί:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να αναπτύξουν τις αντιληπτικές τους ικανότητες: κιναισθητική αντίληψη, οπτική αντίληψη, αντίληψη μέσω της αφής.
- να παρατηρήσουν τον όγκο, τις γραμμές και τη φόρμα των αντικειμένων και να κάνουν κινητική αναπαράσταση μέσα από το σώμα τους.
- να αναπτύξουν τη μη λεκτική επικοινωνία: εκφραστική και δημιουργική κίνηση.
- να αναπτύξουν απλές σωματικές δεξιότητες: ευλυγισία, ευκινησία.
- να ανακαλύψουν πως το σώμα τους μπορεί να ισορροπήσει μόνο του, ή σε συνεργασία με άλλους ανθρώπους.

Παιδαγωγικοί:

- Ομαδική εργασία
- Καλλιέργεια συζήτησης και ακρόασης.
- Ενίσχυση διαλόγου.

Στόχος με διαπολιτισμική διάσταση:

- Περιήγηση στην ποικιλομορφία και στον πλούτο των πολιτισμών ανάλογα με την πολιτιστική αφετηρία των μαθητών.
- Στο πλαίσιο της ομαδικής εργασίας, σε κάθε ομάδα συμμετείχαν παιδιά από διαφορετική χώρα. Συνεργάστηκαν χωρίς να παρατηρηθούν ρατσιστικές τάσεις.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

- Σε σχέση με το μάθημα της **Γλώσσας**: καταγραφή στοιχείων, ανάπτυξη λεξιλογίου, παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, περιγραφή αντικειμένου, συμπλήρωση φύλλων εργασίας, στερεότυπες φράσεις.
- Σε σχέση με το μάθημα της **Ιστορίας**: ένταξη των πληροφοριών σε ιστορικό πλαίσιο.
- Σε σχέση με το μάθημα της **Γεωγραφίας**: ένταξη των πληροφοριών σε χωροχρονικό πλαίσιο.
- Σε σχέση με το μάθημα της **Πληροφορικής**: συλλογή πληροφοριών και εικόνων από το διαδίκτυο, καταγραφή των δεδομένων, δημιουργία τράπεζας πληροφοριών.
- Σε σχέση με το μάθημα της **Θεατρικής Αγωγής**: να αναπτύξουν εκφραστική ικανότητα μέσω του αυτοσχέδιου διαλόγου και της παντομιμικής έκφρασης, να προσεγγίσουν διαθεματικά άλλα γνωστικά αντικείμενα μέσω της δραματοποίησης
- Σε σχέση με το μάθημα της **Αισθητικής Αγωγής**: ζωγραφική, προβολή βίντεο.

Δράσεις

Πριν την επίσκεψη

- Παρακολούθηση της ημερίδας «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», που πραγματοποιήθηκε στη 1-12-2012 στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού. Στην ημερίδα έγινε γνωριμία με τη μουσειοπαιδαγωγό.
- Τηλεφωνική επικοινωνία με τη μουσειοπαιδαγωγό για την οργάνωση της επίσκεψης στο μουσείο.
- Ανάγνωση του βιβλίου «10 μικροί διάλογοι για ένα μουσείο» της Έλσας Μυρογιάννη, εκδ. Καλειδοσκόπιο.
- Συζήτηση με τους μαθητές για τη σωστή συμπεριφορά σε χώρους πολιτισμού.

Κατά την επίσκεψη

- Επίσκεψη των μαθητών στο μουσείο και συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Όψεις της καθημερινής ζωής στην παλαιοχριστιανική εποχή» του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού¹ ώστε να μελετήσουν εκθέματα, να συμπληρώσουν τα φύλλα εργασίας και να οργανώσουν την πορεία του προγράμματος στο σχολείο.

¹ http://www.mbp.gr/edu/index.php?option=com_content&view=article&id=91&Itemid=79&lang=el

Εικόνα 1. Προετοιμασία μέσα στην αίθουσα εκπαιδευτικών προγραμμάτων του μουσείου: φοράμε καρτελάκια με τα ονόματά μας.

Μετά την επίσκεψη

- Επίσκεψη των μαθητών στα μνημεία της παλαιοχριστιανικής Θεσσαλονίκης.
- Συζήτηση στην τάξη για τα αντικείμενα που είχαν την ευκαιρία να δουν στην αίθουσα «Παλαιοχριστιανική πόλη και κατοικία» στο μουσείο.

Τα παιδιά εκδήλωσαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τα μαγειρικά σκεύη (τσουκάλι, τηγάνι), για τα οικιακά σκεύη (πινάκια, κύπελλα, οινοχόες) και κατ' επέκταση για τη μαγειρική, τη διατροφή, τους τεχνίτες και επαγγελματίες που τα κατασκεύαζαν, καθώς και για τη θέση της γυναίκας που χρησιμοποιεί αυτά τα σκεύη την εποχή εκείνη. Επίσης, εκδήλωσαν ενδιαφέρον για τους αμφορείς και κατ' επέκταση για το εμπόριο, τα ταξίδια και τα ναυάγια εμπορικών πλοίων που τους μετέφεραν.

- Χρόνος. Αναφορά στα σπουδαιότερα γεγονότα της εποχής.
- Κατασκευή ιστορικής γραμμής η οποία αναρτήθηκε μέσα στην τάξη.

Εικόνα 2. Η ιστορική γραμμή του χρόνου.

- Χώρος. Για να καταλάβουν πόσο μεγάλη είναι η αυτοκρατορία την εποχή αυτή, τη σύγκριναν με σύγχρονο χάρτη της ίδιας περιοχής.
- Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες για να ψάξουν και να καταγράψουν κείμενα για όλα τα αντικείμενα και τα υποθέματα.
- Παρουσίασαν πάλι τα φύλλα εργασίας που είχαν συμπληρώσει στο μουσείο για να τα ξαναθυμηθούν.

Εικόνα 3. Παρουσίαση εργασιών μέσα στην τάξη.

- Αντιστοιχία με το σήμερα για τα δικά μας σκεύη (τα παιδιά που κατάγονται από άλλες χώρες, έγραψαν για τα μαγειρικά και οικιακά σκεύη που χρησιμοποιούν στη χώρα από την οποία κατάγονται).
- Γρίφοι, κρυπτόλεξα, εικονόλεξα και αινίγματα με τα είδη τροφίμων και τα σκεύη καθημερινής χρήσης.
- Κατασκευή ενός καταλόγου εδεσμάτων σ' ένα υποθετικό βυζαντινό εστιατόριο.
- Καταγραφή συνταγών (πάλι εδώ τα παιδιά που κατάγονται από άλλες χώρες κατέγραψαν συνταγές από Ρωσία, Καζακστάν, Γεωργία, Αζερμπαϊτζάν). Όπου υπήρξε δυνατότητα οι μαθητές μαγείρεψαν εδέσματα με βάση τις συνταγές στο σπίτι τους και έφεραν και στο σχολείο, ώστε να δοκιμάσουν όλα τα παιδιά τις διαφορετικές γεύσεις.
- Γλωσσικές ασκήσεις. Δημιουργία οικογένειας λέξεων, π. χ. αμφορέας (αμφί + φέρω), μεγεθυντικών και υποκοριστικών λέξεων, και χρήση φράσεων.
- Ανάγνωση μέσα στην τάξη του βιβλίου «Πρόσκληση σε γεύμα». Τα παιδιά ανακάλυψαν μικρές ιστορίες κρυμμένες σε βυζαντινά φαγητά. Εικονογράφηση και δραματοποίηση της ιστορίας «Ο Άγιος Γεώργιος και το σφουγγάτο».

Εικόνες 4-5. Δραματοποίηση της ιστορίας «Ο Άγιος Γεώργιος και το σφουγγάτο».

- Οι εικαστικές, κινητικές, θεατρικές δραστηριότητες έγιναν σε συνεργασία με τις εκπαιδευτικούς μουσικής, εικαστικών και θεατρικής αγωγής. Τα παιδιά παρουσίασαν κάποια αντικείμενα με παντομίμα και θεατρικό παιχνίδι, ζωγράρισαν και «ζωντάνεψαν» αντικείμενα, σκεύη και αγγεία με ανθρώπινα χαρακτηριστικά.

Χρονική διάρκεια

Το πρόγραμμα που περιγράφεται παραπάνω διήρκησε από τις 18-2-2013, οπότε και πραγματοποιήθηκε η επίσκεψή μας στο μουσείο, μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς.

Μαθησιακοί πόροι

Οι μαθησιακοί πόροι, αν και αναφέρονται στις επιμέρους δράσεις, επιγραμματικά είναι:

- διαδίκτυο
- φύλλα εργασίας
- εικόνες αγγείων
- χάρτες
- φωτογραφίες από τα εκθέματα του μουσείου
- βιβλία: «10 μικροί διάλογοι για ένα μουσείο» της Έλσας Μυρογιάννη, εκδ. Καλειδοσκόπιο και «Πρόσκληση σε γεύμα» της Ελένης Σταμπόγλη, εκδ. Καλειδοσκόπιο.

Μέθοδοι & τεχνικές

- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης στα φύλλα εργασίας και στην αναζήτηση εικόνων στο διαδίκτυο.
- Δραματοποίηση ιστορίας.
- Εικονογράφηση ιστορίας.
- Χρήση νέων τεχνολογιών.
- Καλλιτεχνική έκφραση.

Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος στο μουσείο:

- μαιευτική (κατευθυνόμενη συζήτηση), που βασίζεται στο συνεχή διάλογο με τους μαθητές
- ανακαλυπτική, που βασίζεται στην παρατήρηση και τη μελέτη των μουσειακών αντικειμένων με ομαδική εργασία και με τη βοήθεια φύλλων εργασίας

- εικαστική δραστηριότητα
- προφορικές παρουσιάσεις των αποτελεσμάτων της ομαδικής εργασίας

Δράση διαπολιτισμικού χαρακτήρα

Τα παιδιά επεξεργάστηκαν το θέμα με ιδιαίτερο ζήλο και αδιάκοπο ενδιαφέρον. Θέλω να πιστεύω ότι ωφελήθηκαν, γιατί συνήθισαν να δουλεύουν ομαδικά και γνώρισαν μια σημαντική περίοδο της ιστορίας μας μέσα από την προσωπική τους έκφραση και δημιουργία. Η συνεργασία γηγενών και αλλοδαπών παιδιών ήταν άφογη, χωρίς να εκδηλωθούν φαινόμενα ρατσισμού ή διάκρισης.

Αξιολόγηση

Με βάση την προφορική αξιολόγηση, όλα τα παιδιά βρήκαν πολύ ενδιαφέρον όλο το πρόγραμμα και τις δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν και στο μουσείο (ξενάγηση, παρατήρηση, συμπλήρωση φύλλων εργασίας και ερμηνεία των αντικειμένων) και στο σχολείο (αναζήτηση στο διαδίκτυο, παρουσίαση εργασιών, ανάγνωση βιβλίων, εικονογράφηση, δραματοποίηση).

Μέσα από την ενεργητική συμμετοχή τους απελευθέρωσαν τη φαντασία τους και εξοικειώθηκαν με το παρελθόν.

Η εμπειρία της εφαρμογής του προγράμματος ήταν θετική και εποικοδομητική για όλους.